

Civilutskottets betänkande 2020/21:CU15

Skadeståndets omfattning vid finansiell rådgivning

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i lagen om finansiell rådgivning till konsumenter.

Av den nuvarande lydelsen av lagen framgår att en näringsidkare som genom finansiell rådgivning uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar en konsument ren förmögenhetsskada ska ersätta skadan. Lagändringen innebär att det i lagtexten uttryckligen anges att näringsidkaren i dessa situationer ska betala full ersättning för skadan. Det innebär att ersättning kan betalas för bl.a. utebliven vinst.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2021.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns tre reservationer (SD, L).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:50 Skadeståndets omfattning vid finansiell rådgivning.

Tre yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Regeringens lagförslag	5
Utskottets ställningstagande	5
Lagstiftningens framtida utformning	6
Bevisbördan vid finansiell rådgivning	6
Utformningen av 6 § lagen om finansiell rådgivning till konsumenter	8
Utskottets ställningstagande	8
Konsumenters möjlighet att särskilja rådgivning från försäljning	9
Bakgrund	9
Utskottets ställningstagande	11
Reservationer	12
1. Lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (SD)	12
2. Lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (L)	12
3. Konsumenters möjlighet att särskilja rådgivning från försäljning, punkt 3 (L)	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionerna	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:50.

2. Lagstiftningens framtida utformning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3785 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) och

2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 1.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (L)

3. Konsumenters möjlighet att särskilja rådgivning från försäljning

Riksdagen avslår motion

2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 3 (L)

Stockholm den 4 februari 2021

På civilutskottets vägnar

Larry Söder

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S), Angelica Lundberg (SD), Emma Hult (MP), David Josefsson (M), Jon Thorbjörnson (V) och Malin Danielsson (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2020/21:50 Skadeståndets omfattning vid finansiell rådgivning. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Två motioner med sammanlagt tre yrkanden har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om skadeståndets omfattning vid finansiell rådgivning.

Propositionen

Lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter trädde i kraft 2004. Lagen omfattar finansiell rådgivning som en näringsidkare tillhandahåller en konsument och som omfattar placering av konsumentens tillgångar i finansiella instrument eller livförsäkringar med sparmoment. Lagen innehåller både näringsrättsliga regler om hur rådgivningen ska utföras och civilrättsliga bestämmelser om rätt till skadestånd m.m. Bestämmelserna i lagen får inte frångås till nackdel för en konsument.

En näringsidkare som genom finansiell rådgivning uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar en konsument en ren förmögenhetsskada ska ersätta skadan. Detta regleras i 6 § lagen om finansiell rådgivning till konsumenter. Skadeståndsskyldigheten är dock i enlighet med lagens förarbeten begränsad till det s.k. negativa kontraktsintresset (prop. 2002/03:133 s. 32 f.). Det innebär att konsumenten ska försättas i samma förmögenhetssituation som om avtalet aldrig hade ingåtts.

I propositionen konstaterar regeringen att förarbetsuttalandena om hur skadeståndet ska bestämmas vid vårdslös finansiell rådgivning inte förefaller vara helt förenliga med lagtexten och den gängse uppfattningen om hur skadestånd bestäms i andra liknande situationer. Enligt regeringen är det viktigt att en reglering av det aktuella slaget är tydlig. Regeringen anser därför att det uttryckligen bör anges i lagtexten vad som kan ersättas enligt bestämmelsen. Därför föreslår regeringen en ändring i den aktuella paragrafen som innebär att näringsidkaren ska betala full ersättning för skadan i den ovan angivna situationen. Detta innebär att ersättning kan betalas för bl.a. utebliven vinst. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2021.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen antar regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen bör anta lagförslaget av de skäl som anförs i propositionen.

Utskottet övergår nu till att behandla motionsyrkanden med förslag om tillkännagivanden i frågor som anknyter till lagförslaget.

Lagstiftningens framtida utformning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ytterligare förslag till ändringar i bestämmelsen om skadestånd vid finansiell rådgivning.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3785 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag som innebär att omvänd bevisbörda ska gälla för utebliven vinst i samband med skadestånd vid finansiell rådgivning. Motionärerna anser att eftersom konsumenterna befinner sig i ett kraftigt kunskapsunderläge gentemot rådgivarna bör konsumenternas ställning stärkas ytterligare i dessa fall.

I kommittémotion 2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag till ändringar i 6 § lagen om finansiell rådgivning till konsumenter i enlighet med alternativ 1 i den promemoria som ligger till grund för förslaget i propositionen, men med tillägget att utebliven vinst ska ersättas i de fall där rådgivningen har innefattat utfästelser om en viss garanterad avkastning på det investerade beloppet. Motionärerna framhåller att det inte går att genom lagstiftning skydda människor från en dålig affär eller en förlust vid en investering. Det ligger i investeringens natur att det alltid finns en risk när det finns potential för avkastning. Motionärerna befarar att regeringens förslag – som bygger på alternativ 2 i promemorian – kan få oönskade negativa effekter utan att konsumenternas ställning stärks nämnvärt. Risken är att konsumenterna drabbas av en högre skadeståndsnivå genom att priserna för rådgivningen ökar, och att det dessutom blir ännu svårare för konsumenterna att bevisa sin rätt i den här typen av ärenden.

Bevisbörda vid finansiell rådgivning

Uttrycket bevisbörda syftar i korthet på att den ena parten i en domstolstvist är skyldig att lägga fram bevis för en påstådd omständighet. Den parten har då bevisbördan för påståendet. I förarbetena till lagen om finansiell rådgivning till konsumenter uttalades följande när det gäller bl.a. bevisbördan i skadeståndstvister (prop. 2002/03:133 s. 33).

De grundläggande skadeståndsrättsliga principerna vad gäller bevisbördan i skadeståndsmål med avseende på culpaansvar innebär att den skadelidande skall bevisa att det är motparten som har vållat skadan och att det föreligger en adekvat kausalitet mellan vållandet och skadan. Den skadelidande skall slutligen också bevisa omfattningen av sina skador. För

det fall motparten gör gällande att skäl för jämkning föreligger är det dock dennes sak att bevisa att förutsättningarna härför är uppfyllda.

I författningskommentaren till 6 § uttalades vidare bl.a. följande (prop. 2002/03:133 s. 54 f.).

Med en bestämmelse om skadeståndsskyldighet aktualiseras frågor om bevisbördans placering och kravet på styrkan i bevisningen. Några särskilda regler med avseende på dessa frågor följer inte av lagen. Även här får i stället hänvisas till allmänna skadeståndsrättsliga principer. Frågan om eventuella avsteg bör göras från de principer som allmänt gäller på skadeståndsområdet vad gäller bevisbörda och beviskrav, får överlämnas till domstolarna att fastställa genom rättspraxis. I sammanhanget bör emellertid framhållas att det krav på dokumentation som följer av 4 § denna lag medför att konsumenten ställs i ett fördelaktigt bevisläge. För det fall näringsidkaren försummar sin skyldighet att dokumentera, bör konsumentens påståenden om vad som förekommit vid rådgivnings-tillfället tas som utgångspunkt vid en bedömning av rådgivarens eventuella vårdslöshet, om näringsidkaren inte på annat sätt förmår visa att konsumentens påståenden är felaktiga. Det kan för tydlighetens skull påpekas att det alltså är konsumenten som skall bevisa att ett uppdrags-förhållande avseende finansiell rådgivning har förelegat mellan parterna.

Enligt grundläggande skadeståndsrättsliga principer är det alltså konsumenten som i en tvist har bevisbördan både för att rådgivaren genom oaktsamhet har vållat konsumenten en skada och för skadans storlek. Att skadeståndsansvaret även i fortsättningen ska förutsätta ansvar för styrkt uppsåt eller oaktsamhet var också utgångspunkten i den promemoria som ligger till grund för propositionen, promemorian Skadeståndets bestämmande vid finansiell rådgivning (Ds 2017:13). Den utredningen var alltså enbart inriktad på ersättningens beräkning och hur lagregeln ska formuleras. I promemorian diskuterades emellertid – i förbigående – möjligheten att kasta om bevisbördan när det gäller frågan om rådgivarens vållande. I den delen anfördes följande (s. 34).

En annan möjlighet kunde vara att på det sättet skärpa rådgivarens ansvar, som ju grundas på vållande (culpa), att bevisbördan för vållande skulle läggas på denne: näringsidkaren skulle, om han lämnade ett olämpligt råd som orsakat konsumenten skada, få bevisa att han inte gjort sig skyldig till oaktsamhet. Ett sådant s.k. presumtionsansvar har som nämnt föreslagits i ett remissyttrande från Lunds universitet. Såvitt framgår av uppdraget ska visserligen utredningen inte syssla med förutsättningarna för skadeståndsskyldighet, men det bör inte hindra att denna närliggande fråga något berörs i sammanhanget. Emellertid kan sägas att ett ansvar av denna typ knappast passar vid rådgivning. Det har veterligen inte diskuterats när det gäller advokaters och konsulter ansvar, och det synes lika litet befogat vid finansiell rådgivning, där möjligheten till ursäktliga felbedömningar snarast lär vara ännu större. Här kan anföras liknande invändningar som mot en skärpning av culpabedömningen. Någon ändring i det nuvarande culpaansvaret bör därför inte övervägas.¹

¹ Remissyttrandet från Lunds universitet som omnämns i promemorian gällde betänkandet Det måste gå att lita på konsumentskyddet (SOU 2014:4).

I propositionen i detta ärende redogör regeringen för att det vid lagens tillkomst hänvisades till allmänna skadeståndsrättsliga principer i fråga om bevisbörda och beviskrav och uttalades att frågan om eventuella avsteg därifrån fick överlämnas åt rättstillämpningen (se prop. 2020/21:50 s. 8). Frågan om bevisbördans placering berörs inte närmare i propositionen.

Utformningen av 6 § lagen om finansiell rådgivning till konsumenter

Promemorians förslag

I den promemoria som ligger till grund för propositionen i detta ärende lämnades förslag till två alternativa lagtexter, den ena (alternativ 1) med den begränsning av skadeståndet som framgår av motiven till lagen om finansiell rådgivning till konsumenter, och den andra (alternativ 2) med möjlighet till full ersättning för konsumentens ekonomiska förlust. Det alternativ som bäst stämmer med nuvarande rättsläge var enligt promemorian alternativ 1. I båda alternativen föreslogs också en ny regel om en särskild hävningsliknande påföljd. Den nya regeln placerades i ett nytt andra stycke i paragrafen i båda alternativen. Se promemorian Skadeståndets bestämmande vid finansiell rådgivning (Ds 2017:13) s. 41–47 och 53–56.

Propositionen

Som utskottet har redogjort för i avsnittet Regeringens lagförslag föreslår regeringen i propositionen att näringsidkaren i fortsättningen ska betala full ersättning till konsumenten när skadeståndsskyldighet föreligger. Detta motsvarar alternativ 2 i promemorian (dock med den skillnaden att regeringen gör bedömningen att en hävningsliknande påföljd inte ska införas i lagen, se prop. 2020/21:50 s. 10–12).

Regeringen konstaterar i propositionen att det visserligen finns argument som i någon mån kan anföras mot att föreskriva en rätt till full ersättning för den aktuella skadetyper. Det gäller kanske framför allt de svårigheter som är förenade med att bevisa en utebliven vinst. Sammantaget anser dock regeringen att övervägande skäl – inte minst det faktum att det rör sig om en konsumentskyddande reglering – talar för att full ersättning bör betalas ut (prop. s. 10).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan ställer sig utskottet bakom regeringens lagförslag. Utskottet, som anser att förslaget är väl avvägt, är således inte berett att ställa sig bakom motionsförslaget om att bestämmelsen om skadeståndsskyldighetens omfattning bör ändras på nytt i enlighet med alternativ 1 i den promemoria som ligger till grund för propositionen. Inte heller är utskottet

berett att ställa sig bakom motionsförslaget om omvänd bevisbörda när det gäller utebliven vinst. Motionsyrkandena bör avslås.

Konsumenters möjlighet att särskilja rådgivning från försäljning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen ska låta utreda hur det kan bli lättare för konsumenten att särskilja finansiella rådgivare och försäljare av finansiella instrument.

Jämför reservation 3 (L).

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska låta utreda hur det kan bli lättare för konsumenten att särskilja finansiella rådgivare och försäljare av finansiella instrument.

Bakgrund

Begreppet finansiell rådgivning m.m.

Lagen om finansiell rådgivning till konsumenter trädde i kraft 2004. Lagen är tillämplig på finansiell rådgivning om placering av konsumentens tillgångar i finansiella instrument och i den typ av livförsäkringar där kapitalet placeras i finansiella instrument som konsumenten bestämmer.

I förarbetena till lagen anförde regeringen att begreppet finansiell rådgivning var en naturlig utgångspunkt för lagens tillämpningsområde. Samtidigt konstaterades att det inte fanns någon vedertagen definition av detta begrepp. Det var därför nödvändigt att fastställa vad som i detta sammanhang ska förstås med begreppet. I propositionen anfördes i den delen bl.a. följande (prop. 2002/03:133 s. 13 f.).

Med rådgivning torde allmänt förstås verksamhet som syftar till att lämna förslag om lämpliga tillvägagångssätt i ett visst sammanhang. Rådgivaren förutsätts – åtminstone i professionell verksamhet – besitta en speciell kompetens och förväntas att med stöd av denna kompetens vägleda konsumenten om hur han eller hon bör handla i ett visst fall. Rådgivning är således något annat än marknadsföring och försäljning. Rådgivning har vidare en individuell prägel och syftar till att lämna rekommendationer och handlingsalternativ som är utformade efter kundens särskilda behov och förutsättningar. Det saknas anledning att i det här sammanhanget använda begreppet rådgivning i någon annan mening.

Lagen om finansiell rådgivning till konsumenter är endast tillämplig på finansiell rådgivning av individuell karaktär, vilket innebär att det krävs att det

finns ett uppdragsförhållande mellan rådgivaren och den enskilda konsumenten (se prop. 2002/03:133 s. 15 f.). När det gäller frågan om finansiell rådgivning i förhållande till marknadsföring och försäljning anfördes i förarbetena till lagen bl.a. följande (prop. 2002/03:133 s. 17 f.).

Finansiell rådgivning tillhandahålls dock i praktiken nästan uteslutande i samband med försäljning av de finansiella företagens produkter eller i samband med marknadsföring som syftar till sådan försäljning. En avgörande fråga är därför hur den föreslagna regleringen bör förhålla sig till annan information, främst marknadsföring, som de finansiella företagen tillhandahåller. Från konsumentskyddssynpunkt framstår det som angeläget att de råd som de finansiella företagen lämnar i dessa situationer är lika väl anpassade till konsumentens behov och önskemål som vid den renodlade rådgivning som har beskrivits ovan.

För att uppnå avsedd effekt med den föreslagna regleringen, dvs. att förbättra konsumentskyddet med avseende på finansiell rådgivning, bör lagen därför vara tillämplig på finansiell rådgivning generellt, oavsett i vilken situation denna tillhandahålls. Det bör således inte ha någon betydelse om syftet med rådgivningen från näringsidkarens utgångspunkt ytterst är att sälja eller i vart fall marknadsföra egna eller andras produkter. I den mån informationen är att bedöma enligt flera regelverk bör konsumenten genom den föreslagna lagen ges möjlighet att välja de för honom eller henne mest förmånliga bestämmelserna.

Sammanfattningsvis kan sägas att den föreslagna lagen bör vara tillämplig på de råd som ett företag lämnar till konsumenten. Dessa råd skall bedömas självständigt och oberoende av den marknadsrättsliga lagstiftning och den befintliga civilrättsliga lagstiftning som kan komma att tillämpas i sammanhanget. Det har därvid ingen betydelse om rådgivningen skett enskilt eller som ett led i marknadsföring eller försäljning av finansiella tjänster.

Finansinspektionens och Konsumentverkets föreskrifter och allmänna råd om finansiell rådgivning till konsumenter

Enligt 4 § lagen om finansiell rådgivning till konsumenter ska näringsidkaren se till att den som utför rådgivningen har tillräcklig kompetens, dokumentera vad som förekommit vid rådgivningstillfället och lämna ut dokumentationen till konsumenten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad näringsidkaren ska iaktta när det gäller rådgivares kompetens m.m.

Konsumentverket och Finansinspektionen får meddela föreskrifter när det gäller rådgivares kompetens m.m. Detta framgår av 1 § förordningen (2004:17) om finansiell rådgivning till konsumenter.

Enligt de allmänna råden från Konsumentverket respektive Finansinspektionen bör näringsidkaren vid sina kontakter med konsumenten tydligt skilja på vad som är råd för placeringar respektive marknadsföring eller information om produkter (se KOVFS 2004:5 och FFFS 2004:04).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att lagen om finansiell rådgivning till konsumenter är tillämplig på finansiell rådgivning generellt. Lagen är alltså tillämplig oavsett om rådgivningen har skett enskilt eller som ett led i en marknadsföring eller försäljning av finansiella tjänster. Den som utför rådgivningen ska enligt lagen ha tillräcklig kompetens, dokumentera vad som förekommit vid rådgivningstillfället och lämna ut dokumentationen till konsumenten. Enligt myndigheternas allmänna råd bör näringsidkaren vidare vid sina kontakter med konsumenten tydligt skilja på vad som är råd för placeringar respektive marknadsföring eller information om produkter.

Mot denna bakgrund ser inte utskottet nu skäl till något initiativ när det gäller frågan om konsumenternas möjligheter att särskilja finansiella rådgivare från försäljare av finansiella instrument. Motionsyrkandet bör avslås.

Reservationer

1. Lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (SD)

av Mikael Eskilander (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3785 av Angelica Lundberg m.fl. (SD) och

avslår motion

2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi delar regeringens bedömning att det ska vara möjligt för konsumenter att få ersättning för utebliven vinst vid vårdslös finansiell rådgivning, och det är bra att detta nu kommer att framgå av lagstiftningen. Vi anser dock att konsumenternas ställning behöver stärkas ytterligare i dessa fall. Det är troligt att en icke seriös rådgivare som utlovar en viss vinst på en finansiell produkt inte dokumenterar sitt löfte, och i en tvist kommer då ord att stå mot ord. Med hänsyn till detta, och eftersom konsumenten befinner sig i ett kraftigt kunskapsunderläge, menar vi att det ska vara näringsidkarens skyldighet att bevisa att konsumenten inte har drabbats av utebliven vinst (s.k. omvänd bevisbörda). Att omvänd bevisbörda ska gälla bör uttryckligen framgå i lagtexten. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser detta.

2. Lagstiftningens framtida utformning, punkt 2 (L)

av Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 1 och

avslår motion
2020/21:3785 av Angelica Lundberg m.fl. (SD).

Ställningstagande

På en väl fungerande fri marknad ska fria individer ha möjlighet att ta ansvar för sina egna handlingar. Samtidigt måste lagstiftningen skydda konsumenterna från att bli vilseledda av företag som använder ohederliga metoder för att sälja varor eller tjänster. Banker och andra institut som erbjuder finansiell rådgivning har en särskilt stark ställning i samhället. Konsumenter har i allmänhet en hög tillit till sin bank, och många ser nästan bankerna som en myndighet snarare än ett företag. Även de enklaste finansiella tillgångarna, t.ex. företagsobligationer och aktier, är så komplexa att det krävs djupa kunskaper för att fullt ut förstå deras konsekvenser och risker. Detta ger bankerna ett stort maktövertag. Det behövs därför en stark lagstiftning som skyddar konsumenterna i relation till finansiella rådgivare.

Jag befarar dock att den ändring som nu införs inte kommer att få den tydliga positiva effekt som avses. Det finns för det första en risk för att en större skadeståndsskyldighet för de finansiella rådgivarna kan drabba konsumenterna i form av högre priser. Många remissinstanser har vidare pekat på att det redan i dag är väldigt få konsumenter som får rätt i den här typen av tvister och att konsumenterna nu kommer att få ännu svårare att bevisa sin rätt. Jag delar den oron, och jag befarar också att rättegångskostnaderna i dessa tvister kan bli ännu högre. Det kan också bli svårt att hitta rimliga nivåer för hur stor en potentiell utebliven vinst hade varit, särskilt i en låg- eller nollräntemiljö.

Alla investeringar är förenade med en risk, och det måste även i fortsättningen vara tydligt att den som investerar i finansiella instrument är ansvarig för sina egna förluster. Jag anser därför att skadeståndsskyldigheten normalt inte bör omfatta utebliven vinst. Detta motsvaras av alternativ 1 i den promemoria som ligger till grund för propositionen. En skillnad från förslaget i promemorian är dock att utebliven vinst bör ersättas i de situationer där oseriös rådgivning har innefattat utfästelser om en viss garanterad avkastning på det investerade beloppet. Det behövs för att upprätthålla ett ändamålsenligt och starkt konsumentskydd med tydliga konsekvenser vid oseriös rådgivning. Jag menar att lagstiftningen bör förtydligas i enlighet med det som nu anförts. Regeringen bör återkomma med ett förslag till ändringar i den aktuella bestämmelsen som tillgodoser detta.

3. Konsumenters möjlighet att särskilja rådgivning från försäljning, punkt 3 (L)

av Malin Danielsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Lagen om finansiell rådgivning till konsumenter kom till i spåren av it-bubblan för 20 år sedan. Många småsparare hade förlorat sina förmögenheter i it-bubblan, och målet med lagen var delvis att motverka dåliga råd lagstiftningsvägen. Liberalerna stod bakom reformen, men tyvärr har lagstiftningen inte haft en sådan stor positiv effekt som önskades. En studie 2010 visade att enbart 1,8 procent av konsumenterna får rätt i Arn i dessa fall. Många som känner sig lurade av banken har sannolikt inte fått världs lös rådgivning i lagens mening.

En viktig aspekt ligger i försäljningens natur. Det är ofta otydligt för konsumenten att en bank som erbjuder finansiell rådgivning också ser detta som ett tillfälle att sälja bankens instrument. Varken den rådande lagstiftningen eller den ändring som nu föreslås erbjuder dock en lösning på detta problem. I stället behöver vi separera eller förtydliga skillnaderna mellan försäljning av finansiella instrument och finansiell rådgivning. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över hur det skulle kunna bli ännu tydligare för konsumenterna vad som är finansiell rådgivning och vad som är försäljning av finansiella instrument.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:50 Skadeståndets omfattning vid finansiell rådgivning:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter.

Följdmotionerna

2020/21:3785 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag som innebär att omvänd bevisbörda ska gälla för utebliven vinst i samband med skadestånd vid finansiell rådgivning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3789 av Malin Danielsson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till ändringar i 6 § lagen (2003:862) om finansiell rådgivning i enlighet med propositionens bilaga 2, alternativ 1, med tillägget att utebliven vinst ska ersättas i de fall där rådgivningen har innefattat utfästelser om en viss garanterad avkastning på det investerade beloppet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur finansiella rådgivare och försäljare av finansiella instrument kan bli lättare att särskilja för konsumenten och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter

Häri genom föreskrivs att 6 § lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Näringsidkare som genom finansiell rådgivning uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar konsumenten ren förmögenhetsskada skall ersätta skadan.

6 §

En näringsidkare som genom finansiell rådgivning uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar en konsument ren förmögenhetsskada ska betala full ersättning för skadan.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2021.
 2. Äldre föreskrifter gäller för rådgivning som har getts före ikraftträdandet.